

**Protokół z rozmów i uzgodnień Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
z Prezydium Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”**

Warszawa, 22 marca 2007 r.

W dniu 22 marca 2007 roku odbyło się w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego spotkanie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z Prezydium Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”. Spotkanie trwało dwie godziny. W spotkaniu uczestniczyli:

- ze strony MNiSW: Michał Seweryński - Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Jan Wojtyła - Szef gabinetu politycznego Ministra;
- ze strony KSN: Janusz Sobieszczański, Jerzy Dudek, Marek Gutowski, Wojciech Janik, Tadeusz Kolenda, Grażyna Maciejko, Ryszard Mosakowski, Jerzy Olędzki, Kazimierz Siciński, Wojciech Pillich, Krzysztof Weiss.

Przewodniczący KSN Janusz Sobieszczański krótko przytoczył postulaty Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność” do Rządu Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące współdziałania z Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz zagadnień finansowych i pracowniczych przedstawione w piśmie KSN z 26 stycznia 2007 roku skierowanym do Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Omawiano je kolejno.

W toku rozmów przyjęto następujące wyjaśnienia i uzgodnienia:

Postulat 1 - Należy wyjaśnić i uzgodnić wzajemne relacje oraz sposoby komunikowania się Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego i Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”.

KSN: brak jest odpowiedniego współdziałania Ministerstwa w zakresie współpracy zagranicznej; w uczelniach powstał chaos z powodu opóźnień w wydaniu rozporządzeń regulujących zasady podziału dotacji dydaktycznej i wskaźników kosztochłonności oraz rozporządzenia wprowadzającego nowy taryfikator płac; uczelnie nadal nie mają przydzielonych dotacji na działalność statutową, co powoduje poważne straty.

Odejście od ustalonego w latach poprzednich trybu ustalania taryfikatora płac dla uczelni ze związkami i wyraźne zróżnicowanie wzrostów stawek maksymalnych prowadzi do zaburzenia ustalonych w ustawie relacji między grupami pracowniczymi i konfliktuje środowiska akademickie w uczelniach; każda zmiana taryfikatora wymaga uzgodnienia ze związkami i ta procedura nie powinna być naruszana - była stosowana od kilkunastu lat i dobrze funkcjonowała.

Minister: przy wszelkich sygnałach dotyczących kłopotów w zakresie współpracy zagranicznej będę interweniował na bieżąco – wystarczy telefon do mnie lub dyrektora Gabinetu; w taryfikatorze wprowadzono tak mało istotne zmiany, że nie wymagało to konsultacji. Co innego zasady regulacji płac, te z pewnością będę konsultował ze związkami zawodowymi. Zresztą konsultacja przy taryfikatorze była i propozycja końcowa Ministerstwa jest z pewnością kompromisem w odniesieniu do propozycji pierwotnej.

Przyjęto, że współdziałania będzie wzbogacone o kolejne spotkania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z Prezydium Krajowej Sekcji Nauki NSZZ „Solidarność”. Przy omawianiu dalszych postulatów została wstępnie naszkicowana tematyka kolejnego spotkania.

Postulat 2 - Opracowanie wieloletniego programu poprawy finansowania badań naukowych i prac rozwojowych (jako istotnej części wieloletniej strategii rozwoju nauki), a w projekcie budżetu państwa na rok 2008 przyjęcie środków finansowych na badania naukowe na poziomie nie niższym niż 0,6% PKB.

KSN: finansowanie badań naukowych z budżetu państwa jest dziś prawie o połowę niższe w stosunku do poziomu 0,6% PKB postulowanego wielokrotnie w ubiegłych latach przez Krajową Sekcję Nauki jako ostrożny wstęp do Strategii Lizbońskiej. Ustawa z dnia 8 października 2004 roku o zasadach finansowania nauki w art. 1, ust.3 zawiera regulację „Wydatki na naukę ustala się w ustawie budżetowej w wysokości zapewniającej dojście Polski do poziomu wydatków wynikających ze Strategii Lizbońskiej”. Regulacja ta od czasu jej powstania jest regulacją „pustą”. Kolejne budżety są uchwalane przy całkowitym ignorowaniu tego artykułu obowiązującego przecież prawa. Jednocześnie wszelkie źródła statystyczne pokazują, że finansowanie nauki z budżetu państwa w Polsce należy do najniższych w Europie.

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego: w planach strategicznych jest przewidziane 1% PKB na naukę w 2010 roku. W najbliższych latach będzie dotacja unijna na naukę w wysokości 2 mld zł rocznie. Musimy zagwarantować, aby nakłady na naukę z budżetu państwa (bez uwzględnienia funduszy unijnych) wzrastały systematycznie. W 2007 roku planowany jest wzrost z budżetu państwa o 7%, a w 2008 roku powinien być rzędu 10%. Pieniądze unijne będą do wykorzystania do 2015 roku. Trzeba też wziąć pod uwagę potencjalne środki z unijnych programów operacyjnych w dyspozycji marszałków województw (ok. 5,5 mld zł). Naszym podstawowym problemem w najbliższych latach będzie właściwe wykorzystanie tych wszystkich środków. Ministerstwo podejmuje starania o jak największe podwyżki płac w nauce. Być może uda się w przyszłym roku przeznaczyć na ten cel 1 mld. zł.

Ministerstwo rozważa propozycję przechodzenia pracowników naukowych (profesura) w stan spoczynku przy zachowaniu 70% wynagrodzenia.

Ministerstwo planuje likwidację jbr-ów. W ich miejsce powstaną - przy wykorzystaniu istniejącej kadry i aparatury - Państwowe Instytuty Naukowe podległe ministrowi Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

KSN: mamy zastrzeżenia, co do metod łączenia, prywatyzacji lub likwidacji jbr-ów; zauważamy, że podczas tych działań nie zawsze jest realizowany interes państwa.

Minister: działania te są obecnie bardzo silnie kontrolowane przez Ministerstwo.

Postulat 3 - Przyjęcie w projekcie budżetu państwa na rok 2008 środków finansowych w wysokości gwarantującej realizację wynagrodzeń pracowników publicznego szkolnictwa wyższego według relacji 3:2:1:1, przyjmując średnie wynagrodzenie w grupie asystentów na poziomie przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej.

KSN: Po szerokiej dyskusji pod koniec lat dziewięćdziesiątych uzgodniono, że pożądanym elementem ładu płacowego będzie ukształtowanie przeciętnych wynagrodzeń pracowników szkolnictwa wyższego w odniesieniu do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej wg relacji 3:2:1:1 (profesorowie, adiunkci, asystenci, pracownicy nie będący nauczycielami akademickimi). Zgodnie z tą relacją zostały obliczone procentowe odniesienia wyszczególnione w art. 151 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym z 2005 roku. Uwzględniając powyższe odniesienie do przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej środki finansowe na wynagrodzenia w szkolnictwie wyższym w 2008 roku powinny gwarantować utrzymanie i stabilizację ładu płacowego w uczelniach zgodnie z intencją ustawodawcy i konsensusem społecznym. W 2007 roku został „zamrożony” poziom najniższych wynagrodzeń przy jednoczesnym rozwarciu nożyc płacowych. Jest to niezrozumiała działanie MNiSW, tym bardziej, że deklaracje Pana Premiera są całkiem odmienne. Ministerstwo powinno określić perspektywy wzrostu wynagrodzeń na uczelniach.

Minister: jakie są ze strony KSN propozycje podwyżek płac.

KSN: Oczekujemy zaplanowania poprawy wynagrodzeń na kolejne lata. Dla oceny aktualnego stanu wynagrodzeń i perspektyw ich zwiększenia potrzebne są dane o wysokości wynagrodzeń pokrywanych z budżetu państwa w poszczególnych grupach zawodowych na poszczególnych uczelniach, jak również dane o wykorzystaniu widełek obecnego taryfikatora. Dopiero dysponując takimi danymi można przygotować szczegółowe propozycje zmian z odpowiednim uzasadnieniem. Wg orientacyjnego szacunku na realizację wynagrodzeń wg relacji 3:2:1:1, która to powinna być osiągnięta w III etapie poprawy wynagrodzeń, potrzebna jest kwota 6,7 mld zł.

Minister: dostarczenie takich informacji jest możliwe. Ze swej strony Ministerstwo dołoży wszelkich starań, by uzyskać kwoty potrzebne na podwyżki płac dla środowiska naukowego; apeluję do KSN o wsparcie w tej sprawie.

Uzgodniono, że rozpatrzenie problematyki ukształtowania wynagrodzeń będzie kontynuowane na zaplanowanym spotkaniu czerwcowym.

Postulat 4 - Postulujemy zwiększenie środków finansowych na wydatki rzeczowe w kolejnych budżetach szkolnictwa wyższego tak, aby stanowiły nie mniej niż 20% dotacji dydaktycznej.

KSN: jest problem nakładów na wydatki rzeczowe (wydatki pozapłacowe) związane z bieżącą działalnością uczelni (np. na aparaturę laboratoryjną, odczynniki chemiczne, papier do drukarek, drobne zakupy bieżące, drobne remonty, itp.). Obecnie nakłady te stanowią około 5% dotacji dydaktycznej. To stanowczo za mało. W kalkulowaniu nakładów na działalność dydaktyczną uczelni nakłady na wydatki rzeczowe powinny stanowić co najmniej 20% od łącznej kwoty obejmującej wydatki placowe i pozapłacowe. Oddzielny problem stanowią wydatki inwestycyjne, które również są na niedostatecznym poziomie, ale ich kształtowanie jest nieodłączne od wyniku dyskusji nad strategią rozwoju szkolnictwa wyższego.

Minister: dotacja dydaktyczna kalkulowana jest łącznie, a sprawą uczelni jest jak kwotę otrzymaną z budżetu państwa podzielić, by wydatki rzeczowe stanowiły odpowiedni procent; można wydzielić kwotowo jedynie nakłady na inwestycje. Np. 370 mln. zł ma zostać dodatkowo przeznaczonych na inwestycje. Na inwestycje z UE dostaniemy 560 mln euro. Te pieniądze będą wydawane według listy indywidualnej. Osobno będą pieniądze na tak zwaną ścianę wschodnią, czyli na cztery województwa wschodnie i świętokrzyskie. Inwestycje mają być rozłożone na co najmniej 5 lat. Pieniądze te mogą być również przeznaczane na zakup aparatury badawczej.

Postulat 5 - Środki finansowe na pomoc materialną dla studentów i doktorantów oraz na wsparcie systemu pożyczek i kredytów studenckich powinny być w dalszym ciągu systematycznie zwiększane. Postulujemy, aby w 2007 roku środki te osiągnęły znaczący przyrost.

KSN: środki kierowane na pomoc materialną dla studentów są niewystarczające. Zubożenie znacznej części społeczeństwa wpływa na faktyczne ograniczenie dostępności do studiów. Potrzebne jest zwiększanie środków na pomoc o charakterze socjalnym, a także na poszerzenie i powiększenie stypendiów dla studentów wyróżniających się osiągnięciami. Ważnym wskaźnikiem finansowania szkolnictwa wyższego jest jednostkowy koszt kształcenia studenta, który dla szkolnictwa publicznego w 2005 roku wyniósł 10,3 tys. zł, co stanowiło w Polsce ok. 40% PKB/głowę. Wskaźnik ten w krajach doceniających wagę właściwego wyważania środków przeznaczanych z budżetu państwa na szkolnictwo wyższe waha się w granicach 60-90%. Gdyby przyjąć w Polsce (jak na Węgrzech) wskaźnik 86,4% - koszt ten powinien sięgnąć kwoty 22,2 tys. zł, co przemnożone przez liczbę studentów w szkołach publicznych (1 336 763) daje kwotę 29,6 mld. zł. Nakłady na publiczne szkolnictwo

wyższe w Polsce w 2005 roku wyniosły ok. 9,7 mld zł. Wyraźnie widać tu głębię niedofinansowania.

Minister: z UE mamy dostać dotację na kapitał ludzki w wysokości 960 mln zł. Kierunki kształcenia mają być zamawiane przez państwo. Jeżeli w jakiejś dziedzinie będzie większe zapotrzebowanie na specjalistów to kształcenie będzie finansowane z funduszy unijnych. Obecnie zaliczkowe finansowanie uczelni na rok bieżący poszło z tych samych pieniędzy. Na stypendia dla studentów jest w tym roku o 550 mln. zł więcej niż w roku ubiegłym. Jest to o 7% więcej niż w roku ubiegłym. Ma być zwiększone finansowanie stypendiów doktoranckich.

Postulat 6 - Rozdział środków na wynagrodzenia pomiędzy uczelnie powinien być zgodny z dyspozycją ustawową określoną w art. 151 p.1. Pisma Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego do rektorów szkół wyższych, powinny więc zawierać informację o środkach budżetowych przyznanych na wynagrodzenia.

KSN: przyjęta przez Parlament norma ustawowa o kształtowaniu wynagrodzeń w szkołach wyższych nie może być lekceważona i pomijana. Na straży tej normy powinien stać Minister. Autonomia uczelni w zakresie podziału środków z budżetu państwa nie może być autonomią ponad prawem, lecz w ramach prawa. Intencją ustawodawcy jest, by wynagrodzenia w szkołach wyższych kształtowały się wg relacji określonej w ustawie.

Minister: algorytm rozdziału środków pomiędzy uczelnie będzie zmieniony. Silne uczelnie dostaną więcej, natomiast słabsze dostaną nie mniej niż obecnie. Ministerstwo planuje w przyszłości gwarantowanie w ustawie o szkolnictwie wyższym pewnej sztywnej kwoty wynagrodzenia na poszczególnym stanowisku. Natomiast reszta wynagrodzenia powinna być określana w negocjacjach z rektorem uczelni.

KSN: dyskusja nad tymi tematami powinna być włączona do porządku obrad następnego spotkania. W połowie tego roku powinny być opracowane zasady podziału pieniędzy na przyszły rok. Wskaźniki kosztochłonności należy skalkulować w odniesieniu do kosztów realnie ponoszonych. Należy przy tym określać, jaka część budżetu uczelni ma być przeznaczona na wynagrodzenia.

Postulat 7 - Oczekujemy większego zaangażowania Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w nadzór nad uczelniami tak, by ich działanie było zawsze zgodne z prawem i sprawiedliwością (np. art. 36 p. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym).

KSN: zdarzają się przypadki ignorowania przepisów prawa pracy przez władze uczelni i nieliczenia się z wystąpieniami w tych sprawach uczelnianych związków zawodowych. Omówiono nieprawidłowy sposób naliczania wynagrodzenia za urlop w jednej z uczelni. Wszystkie drogi polubownego załatwienia sprawy zawiodły a dotychczasowe oddziaływanie Ministerstwa było lekceważone. Pozostaje jedynie droga sądowa, jeśli nie pomoże interwencja Ministra.

Inne istotne problemy, to:

- utrata praw nabytych przez bibliotekarzy na uczelniach;
- zwalnianie z pracy pracowników, którzy osiągnęli wiek emerytalny;
- zmuszanie pracowników do składania wypowiedzi z pracy w przypadku konieczności przejścia ze stanowiska adiunkta na inne;
- konieczność ograniczenia liczby prac magisterskich prowadzonych przez jednego profesora.

Minister: przyjmuję te informacje i obiecuję zająć się nimi.

Postulat 8 - Występujemy o przywrócenie w uczelniach publicznych odpisu na fundusz świadczeń socjalnych w wysokości 6,5% planowanych przez uczelnię rocznych wynagrodzeń osobowych brutto.

Sprawę funduszu socjalnego przełożono na następne spotkanie ze względu na wyczerpanie przewidzianego limitu czasu.

Ustalono termin kolejnego spotkania na dzień 14 czerwca w godzinach 11:00 do 14:00.

Przewodniczący Krajowej Sekcji Nauki
NSZZ „Solidarność”

Janusz Sobieszczański

Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Michał Seweryński